

MÅNADENS KLUBBPROFIL

Klubbprofil: SM3EAE Lars Stöök
Bor: Villa på Villavägen 10 i Hammarstrand
Ålder: 50 år
Civilstånd: Gift med Karin, 4 söner från 12 år – 26 år
Yrke: Ägare av Stööks Skoaffär, fd radiotelegrafist
Email: sm3eae@svessa.se

*En gammal Luxor radiomottagare och en granne som visar amatörradio blir en drivkraft eller rättare sagt en "gnistkraft" som inspirerar denne unge tonåring så målmedvetet att han säger **"Radiotelegrafist det ska jag bara bli"**.*

Drivkraften blir så småningom verklighet ute på de sju haven.

Drivkraften att bilda familj finns också där, YL Karin, blir XYL Karin och 4 söner.

Drivkraften att efter ett uppehåll, åter börja med hobbyen. Uppehållet varade bara 17 år!

"Bliv vid din läst" säger ordspråket. Även det uttrycket stämmer till 100%.

Var föddes Du och hur och fick Du Ditt radiointresse, Lars?

Mina föräldrar drev och arbetade i byns skoaffär här i Hammarstrand, en affär som min farfar och farmor startade redan 1926, förresten samma år som Sveriges Radio startade sina rundradiosändningar. Hör och häpna, en vårdag 1951 föddes jag inne i skoaffären. När jag var 13 år gammal började jag lyssna efter olika radiostationer på kortvågsbanden med vår Luxorradio. Den var placerad inne i finrummet. Så högt prioriterade man radio-möbeln på den tiden. Det var med stor vördnad man satt i finrummet och rattade in de olika radiostationerna.

En dag hörde jag, på 80 metersbandet, **SM3ABG/Hjalmar** i Gäddede. (På den tiden körde man AM-modulerat.) Jag blev helt fascinerad när jag hörde att amatörerna pratade om foni, telegrafi och det senaste inom amatörradio nämligen SSB. (Jag visste inte då vad det var.) En annan dag dånande en jättestark radiostation in. Mitt problem var att jag inte kunde ställa in talet, eller moduleringen, vilket jag senare fick lära mig att det hette. Ganska snart fick jag ändå klart för mig att det var en radioamatör här i

(Forts. på sidan 2)

(Forts. från sidan 1)

Hammarstrand. Det visade sig vara **SM3DKO/Ralph** Kårhammar, som bodde ca 200 meter ifrån mig. (Idag bor Ralph i Tanzania och har signalen **5H3RK**.) Han var 5 år äldre än mig och han hade en TRIO 9R59 och sände bland annat på SSB. Ralph och Luxorradion blev min livsgnista och redan nu bestämde jag mig för att bli "radiognist" på något fartyg ute på de sju haven, säger Lars.

Hur blev Du radioamatör?

Jag satt hemma hos Ralph så ofta jag kunde. "Jag kände värmen i hobbyn", säger Lars och fortsätter, "tekniken kunde jag ju lära mig men hur skulle det gå att lära sig telegrafi?" Jag fick låna en morsekurs inspelad på grammofonskivor. 1967 då jag var 16 år gammal åkte jag till F4 på Frösön och avlade C-certifikatet. På den tiden var minimiåldern 16 år för att få C-cert, 17 år för B-cert och 18 år för A-cert.

Jag åkte hem och byggde ihop en kristallstyrd radiosändare på 10 W och tidigare hade jag införskaffat en Hallicrafter SX111 radiomottagare.

Minns Du Ditt första QSO?

Självklart, det var med **SM3BYA/"Gugge"** i Bergsjö. Numera bor han uppe i Kiruna och arbetar med rymdfysiologi.

Vad hände sedan?

Amatörradiocertifikatet motiveerade mig till vidareutbildning så när jag var 17 år "snodde" jag värvning inom flottan som telegrafist. Nu var målet helt klart för mig, jag skulle bli radiotelegrafist. 2 års utbildning i

flottan kompletterat med 1 år studier på sjöbefälsskolan i Härnösand för att få utbildning i pappersbyråkratihandlingen" för radiotelegrafister. Radiotelegrafi-certifikatet kunde därmed kvitteras ut. Vilken känsla!!!, säger Lars och hans ansikte lyser upp.

1971 mönstrade jag på MS Lake EYRE, ett av Broströmskoncernens fraktfartyg som gick mellan USA-Japan-Australien-USA. Äntligen. Jag hade nått ett av mina mål, att hamna ute på de sju haven. Jag var på MS Lake EYRE i 14 månader innan jag bytte till "gnist" på passagerarbåten Gripsholm.

Minns Du någon speciell händelse ombord?

Ja, innan vi lämnade USA hade jag i Philadelphia köpt en egen radiostation "Galaxy 5" som jag hade med mig ombord. Dagligen träffades alla svenska radiotelegrafister på 21.160 MHz klockan 12.00 GMT. Vid ett tillfälle fick jag kontakt med **VR6TC/Tom Christian** från Pitcairn Island.

VR6TC/Tom Christians farfarsfar, styrman Fletcher Christian, var med om upproret på Bounty. Denna händelse blev senare en storfilm som hette just "Myteriet på Bounty". På vår rutt till Australien "avvek" vi ett dygn och lade till olovandes på ön, beroende

på att kaptenen på vår båt ville köpa en träsnidad Bountybåt som han två år tidigare hade beställt. Då träffade jag Tom som tog med sig flera bananstockar och fyllde radiohytten med "fingerbananas". Ett otroligt möte.

När vi gick på olika hamnar i Australien så hörde det till vanligheten att man besökte olika radioamatörer i deras hem. Jag har många fina minnen från den tiden, säger Lars.

Mera händelser som radiotelegrafist Lars, och när gick Du iland?

Jag bytte från fraktfartyg till passagerarfartyg och blev gnist på både Gripsholm och Kungsholm. Där var vi alltid tre telegrafister ombord. Där var det striktare bestämmelser. Vita kostymer när vi arbetade och när vi umgicks med passagerarna.

Under en 3 månaders ledighet hemma i Hammarstrand träffade jag Karin och blev blyxtkär. Hur skulle man nu kunna förena sjölivet med familjelivet. Jag kontaktade kapten och fick löfte om att Karin fick följa med. 4 månader ombord på båten mellan USA-Japan. Det var starten på vårt äktenskap. Vi flyttade till Kungsbacka där vår förste son

(Forts. på sidan 3)

(Forts. från sidan 2)

föddes. Jag arbetade på Göteborg Radio. Vi beslutade oss att återvända till våra ursprungliga hemtrakter. 1976 fick jag jobb som telegrafist på F4 i Östersund på en signalanläggning. Familjen växte med flera söner, och 1982 frågade min far om jag och Karin ville ta över skoaffären i Hammarstrand. Nu hade jag levt med radio dygnet runt sedan de tidiga tonåren, så det kändes naturligt att våga prova något nytt. Varför inte, sa jag och Karin. Jag sa upp min anställning vid flygvapnet och den 1 september 1982 började jag åter att vänja mig med läderdoften i näsborrarna, för det var ju här livet började, 31 år tidigare.

Vad hände med Ditt radiokörande?

Heathkit-trancievern SB101-an placerades temporärt i en garderob. Det temporära varade i 17 år! Familjens stora intresse under uppehållet har varit grabbarnas slalomträning, varvat med barmarksträning, skogen och fiske under sommarhalvåret. Jag har nog sett Sveriges alla slalombackar. 1999 när två av våra söner hade fått körkort och egna fritidsintressen fick jag lusten att börja köra radio igen.

Hur känns det att driva skoaffär i Hammarstrand?

Det är en utmaning som snart varat i 20 år. Jag skulle beskriva det som fritt fall. Jag drivs av utmaningar. Arbetet är tidsmässigt bundet men ändå fritt. Man är sig själv, man kämpar på. Ragundadalen är en glesbygd med viss utflyttning och

bara det är en utmaning för alla närings-idkare.

Hur ser försäljningen ut?

Ca 70 % av all försäljning är damskor, ca 20 % herr- och 10 % barnskor. Dessutom tillkommer arbetarskyddskor till industrierna här i Ragundadalen. Trenden inom skobranschen är att det handlas mera sport- och fritidsskor. Även b l a n d ä l d r e accepteras den typen av skor vilket det inte gjorde tidigare. Folk vill helt enkelt gå bekvämt.

Vad har Thailandska Paviljongen betytt för Ragunda kommun och Jämtland?

Det här är ju den enda paviljong som är uppförd utanför Thailand. Speciellt under sommarmånaderna har turistgenomströmningen ökat markant både nationellt och internationellt vilket utvecklar Ragunda kommun och Jämtlands län. Sammantaget betyder det många arbetstillfällen per år.

Hur känns det att bo så nära Europas nyaste am-törradiobesöksstation SI9AM?

Väldigt intressant, och det är roligt att det händer någonting även här i östra Jämtland. Det är en stor händelse som kanske är svår att förstå för "alla stadsbor" där så mycket olika

saker händer och sker samtidigt.

SI9AM utvecklar mig och min hobby och jag hoppas att det betyder fler nya sändaramatörer här i bygden. För närvarande är vi bara 4 sändaramatörer här i kommunen, nämligen **SM3AQC/Lars** i Bispgården, **SM3JJI/Janne** i Bispgården, **SM3UTZ/Knut** i Stugun och jag. Dessutom har **SM3VRG/Karl-Gunnar** sitt fritids-QTH här i Hammarstrand. Här hoppas jag att besöksstationen även kommer att locka till sig fler nya sändaramatörer.

Hur ska vi få in nya sändaramatörer till vår fina hobby?

Det är svårare idag att nå ungdomarna än när jag blev sändaramatör. Här gäller det att marknadsföra morgondagens teknik redan idag, ex vis de digitala moderna PSK-31, APRS, satellit, cluster, loggprogram etc.

Försök hitta utövare hos chattarna på Internet. Vi radioamatörer har chattat i över 100 år, säger Lars med ett leende.

Hur tror Du hobbyn ser ut omkring 2007 – 2010?

Jag gjorde ett "temporärt" uppehåll i 17 år, oj vilken utveckling under dessa år och samtidigt så ser vi hur omodern en ny dator blir efter bara 3-4 år. Jag tror på samma snabba utveckling framåt. Radion blir mer integrerad med datorn, riggstyrning, antennstyrning och jag tror att "datorriggar" kommer att attrahera de nya ungdomarna.

(Forts. på sidan 4)

(Forts. från sidan 3)

Hur många QSO:n och länder har Du hunnit med att köra?

Totalt sett har det blivit många timmar vid olika radiostationer. Privat har jag kört ca 16.000 QSO:n och ca 210 länder och det ökar stadigt. Jag har upptäckt de "nya warc-banderna" och där trivs jag att köra, säger Lars, med ett stort leende i ansiktet. De banden påminner mycket om hur det lät på kortvågsbanden på 60-talet, störningsfritt och det verkar vara lätt att nå långt, trots mina enkla trådantennerna.

Hur ser det ut i radioschacket?

När jag återupptog hobbyn blev jag rekommenderad att köpa en Kenwood TS-930 transceiver. Att gå från radiorör till heltransistoriserade radiostationer var helt nytt för mig. Ibland dammar jag av min gamla Heathkitrig och kör några QSO:n. Även dator och loggprogram var helt nytt för mig. Jag lärde mig mycket genom att se hur radiokörandet gick till på **SI9AM** och speciellt **SM3CER/Jannes** operatörsteknik, vilken jag beundrar. Jag har en Eriksson telegrafinyckel, en Vibroflex från 1958 samt en Bencher manipulator. Även här gäller det att kunna

olika operatörsteknikgrepp i handleden och fingrarna. På antensidan har jag för närvarande endast trådantennerna. Dessvärre är VHF en vit fläck på kartan här i Östra Jämtland så jag fortsätter att vara aktiv på HF-banderna.

Vad har Du för framtidsplaner?

Nyligen skaffade jag mig en 30-meters antennmast. Målet är att sätta den på "rot" och montera ett antal beamar och trådantennerna i den. Jag vill hellre ha ett bra antensystem än att skaffa slutsteg, för det skapar i sig mera problem än det tillför. En bra grannsämja är betydelsefull när man är utövar den här hobbyn, säger Lars. Vidare så vill jag lära mig mer om hur man integrerar ihop radion med datorn. Dessutom vill jag få mer kunskap om hur jag kan utnyttja antenn- och contestloggprogram. Loggmässigt idag är det en fröjd att köra radio jämfört för 2-3 decennier sedan.

Att ha förmånen att tillsammans med sex SK3-klubbar utveckla Europas fjärde besöksamatorrradiostation, **SI9AM**, känns både utmanande och stimulerande.

När jag åker hem till Njurunda en sen torsdagskväll efter mötet med Lars tänker jag så här:

- ⇒ *Drivkraften att redan i unga år bestämma sig för att bli radiotelegrafist.*
- ⇒ *Drivkraften utvecklade honom att bli lyssnaramatör, sändaramatör och slutligen det högsta man kan bli radiotelegrafist.*
- ⇒ *Drivkraften att ta över fars skoaffär, Stöcks Skor.*
- ⇒ *Drivkraften tillsammans med sönerna i slalombackarna.*
- ⇒ *Drivkraften att återuppta amatörradiohobbyn.*
- ⇒ *Drivkraften att ta till sig och lära sig allt som blivit nytt efter 17 års frånvaro från amatörradiohobbyn, samt att ta till sig den nya datateknologin.*
- ⇒ *Drivkraften och tilltron till Ragundadalens turism, Döda fallet och Thaiändska paviljongen.*
- ⇒ *Drivkraften att utveckla Europas 4:e och nyaste amatörradiobesöksstation **SI9AM**.*

**Vid pennan
SM3FJF/Jörgen**